

Støttekredsen for flygtninge i fare på besøg hos tvangsudsendte familier i Kosovo 2006

Kosovo. Tilsyneladende fredeligt og alligevel så spændt i en for området uløst situation. Netop hjemkommet fra Kosovo og besøg hos mange af de udsendte familier, kan jeg kun konstatere, udsendelserne af kosovarerne ligner en ren og skær straffeaktion efter at flygtningene i foråret og sommeren stod frem i medierne og fortalte åbent om, hvordan de nedbrydes af livet i de danske udvisnings-ghettoer. Nu er mange af dem sendt ud, og til det frygtede allermost. Sult og nød, og den stille daglige forfølgelse, der fastholder dem i sult, nød, sygdom og frygt.

Familien der er bange for offentliggørelse af deres navne

I en lille landsby skjult bag porten og i resterne af det hus, der var engang, sidder en familie med 4 børn. Jeg kender dem alle fra lejren "Avnstrup". De tør ikke gå ud. Børnene går derfor heller ikke i skole. De fortæller, at vejen er usikker, for de bliver overfaldet med stenkast og gennemtævet. - Jeg kan ikke sige, om det vil gentage sig 5 år efter at de flygtede, og familien tør ikke selv gøre forsøget. Forståeligt nok. Denne familie har haft så forfærdelige oplevelser under krigen, så alene rædslen ved at være tilbage og skulle leve omgivet af de mennesker der udsatte dem for tæv, voldtægter og mange grusomme overgreb, er psykisk tortur. – og der sker stadig overgreb på etniske minoriteter i Kosovo. For ikke at beskrive de forhold familierne sendes tilbage til – udbombede og udbrændte huse – kun ydermurene står, med ødelagte tage, der hverken giver læ for kulde og regn. Heller ikke de gabende tomme vinduer uden ruder. Kulden er allerede begyndt at holde sit indtog i Kosovo, og snart vil temperaturen være nede på minus 20 – minus 30 grader.

Jeg lover familien ikke at nævne deres navne offentligt. De er rædselsslagne. Rædselsslagne for at albanske nationalister i Kosovo får kendskab til dem igennem albanere i Danmark. Familien er rædselsslagne for alt. Turde ved ankomsten til lufthavnen i Kosovo end ikke sætte en underskrift på modtagelsen af 300 Euro, som Danmark giver til tvangsudsendte flygtninge i starthjælp. Når man intet, intet har, så er man bange, når man ikke tør kvittere, vel vidende at uden kvittering – ingen penge til lidt mad.

Hos Atmana, 13 år og hendes 3 søskende.

I en lille landsby i bjergene finder vi Atmana på 13 år. Atmana og hendes familie var nogle af de første der blev hentet af politiet i sommers, kl. 5 om morgenen i Sandholm og sat på et fly til Kosovo.

Atmana fortæller, vi fik 20 minutter til at komme ud af sengen og pakke vores tøj. De var 7 politifolk, 5 politimænd og 2 politikvinder. De dundrede på døren. De blev ved med at sige, vi skulle skynde os. Min lillesøster er kun 5 år græd og var meget meget bange. Atmana bryder selv ud i gråd, imens hun fortæller, tydeligt rystet stadig her 2 mdr. efter.

Atmana har forældre og 3 søskende. Havde intet at vende tilbage til. De er indlogeret på et lille værelse hos Atmanas mormor, hvor de ligger på madrasser på gulvet og sover. Atmanas mormor er rykket ind i stuen, og sover der i sin lille stue. Papkasserne med familiens ejendele fra Danmark står endnu, stablet op ude på en gang, uden at være pakket ud. De har været der i måneder. Ingen af børnene er startet i skole. Skole kommer de nok heller ikke i. De hører ikke til i distriktet. Ingen steder. Og er bange for at gå ud.

I en anden lille landsby i Kosovo:

I en anden lille landsby oppe i bjergene finder vi 5-6 af de familier som er sendt tilbage fra Danmark, alle etniske goranier. En ting er klart. Danmark har sendt dem tilbage, men uden noget at sende dem til. Folk har ikke et hjem. Det er svært at beskrive, hvor fattigt det er, og hvor hårdt det især har ramt børnene, der efter 5-6 år i Danmark er havnet her i et for dem fremmed land. Vejen op til landsbyen er stejl og hullet og svært fremkommelig i bil, og meget lang til fods. Endelig oppe og med udsigt over landsbyen ligner den mest af alt huse placeret på en losseplads. På en afsats længere nede af skråningen i en blanding af skrald og mudder, forsøger en kvinde ihærdigt at vaske tøj. Her, fordi det er et af de få steder, der kan tappes vand. Der er ikke vand i husene. Vandet skal hentes ved kilder i bjergene.

Flygtningene er sendt tilbage, og joh det lyder så pænt. Danmark hjælper de tilbagesendte med genopbygning af deres huse. Men ikke et eneste af de huse, vi ser, er endnu genopbygget, og familierne er der jo altså nu, og nogle af dem har været der i måneder. De er rykket ind hos en mor, svigermor, broder eller svoger. Tilbageværende familie, som er rykket sammen i et rum, for at gøre plads til de tilbagesendte i et andet. De sover samlet på madrasser på gulve, omgivet af de nøgne kolde vægge. Der er ingen vand,

ingen el i husene, desuden rippet for inventar og remedier. Albanske stammer har en fast hobby, der går ud på at ride ind i Gorani-landsbyerne i Kosovo og rippe og plyndre.

I en landsby højt oppe i bjergene tæt på den albanske grænse.

Vi har besked med fra Danmark, fra en familie, der er gået i skjul, for ikke at blive sendt tilbage. Højt oppe i bjergene og noget der ligner den yderste afkrog af Europa, finder vi en lille landsby og en mager gammel lilleemor, der bryder sammen i gråd, da vi bringer hende en hilsen fra sin datter i skjul i Danmark. En eller to af denne mors sønner er blevet dræbt, skudt. Det er svært at høre om det er en eller to i ordene, der drukner i den gamle dames hulk.

Vi følger med ind, hvor hun bor. Bor? En lille gammel dame, så sølle at se på, det er næsten ikke til at bære. På venstre side af porten ind til huset er barrikaderet med nato-pigtråd. Selve porten er barrikaderet med kæder og låse. Da det endelig lykkes at få kæder og låse af, og at nå hen til husets entredør er også denne barrikaderet indefra med en stor tung gammel sofa. Ikke fordi, der er noget at stjæle, da først vi er inde, er det let at få overblik over inventaret. Der er stort set ingenting, andet end den tunge sofa, der åbenbart har været for tung for røvere at slæbe af sted med.

Huset er koldt og mørkt og forfaldent. Vi følger med ad en trappe oven på og får et blik ind i den gamle dames rum, der bestemt ikke kan kaldes overdådigt. I rummet står en feltseng uden madras, kun dækket af et tæppe. Her sover den gamle dame.

Alle de mange barrikader for at komme ind. Det kan bestemt ikke være for at forhindre røveri af værdier indeni huset. Der er intet at røve. Barrikaderne kan kun have til formål at forhindre røveri af selve huset, eller voldtægt? Også en yndet sport i de etniske forfølgelser, hvad enten det drejer sig om en purung pige eller en gammel mager lilleemor.

I byen fortæller de, at der jævnligt er både røverier og skyderier. For et par dage siden sprang en bombe i nabolandsbyen, bekræftet af Kosovos medier.

Hos Djemila

Dem der bliver bevilget hjælp til genopbygning, det er nemlig ikke alle de tilbagesendte, kun dem der gik med til at skrive under på, at de vendte frivilligt tilbage. De skrev under, fordi de fik at vide, at ellers ville de overhovedet ingen hjælp få, og blive hentet af politiet klokken 5 om morgenen. De skrev under fordi de havde set, at truslen var sand. De så i Sandholm, hvordan andre blev hentet. Og som kvittering for underskriften, får de materialer til selv at bygge to værelser, et køkken og et bad, som regel en etage der bygges ovenpå en broders, en svogers eller mors hus.

Hos Djemila, 13 år er givet lidt penge til bygning af en etage med et værelse et køkken og et toilet fortæller de. Men det skal jo altså først bygges. Faderen har fire diskusprolaps, og byggeriet er afhængigt af, at han selv kan, men vil næppe gavne hans diskusprolaps. Sådan er betingelserne for at få hjælp til den tilbagevending, der senere i de danske statistikker vil komme til at tælle som frivillig. I statistikkerne vil ikke komme til at stå et ord om tvang.

Djemila selv går ikke i skole, hun skulle i en skole for større børn, i en anden landsby, men tør ikke gå ud. Familierne fortæller at for 4 dage siden blev en 13-årig pige kidnappet. Tjah tænker man, kidnappet og bliver vel solgt til prostitution. Måske i Danmark?— Og hvis det sker, og hun en dag er så heldig at flygte fra bordellet, vil hun blive nægtet asyl og sendt tilbage og sandsynligvis kidnappet igen. Kidnapperne ved, hvor de skal søge. Danmark er med tvangsudsendingerne dem en stor hjælp.

Hos Dalila

Hos Dalila, 12 år, viser de os stuen, som ikke er, og der hvor de alle må sove. Dalilas far peger på loftet i rummet de skal sove i. Taget er der, men blev ødelagt under krigen og er tydeligt utæt. Dalilas far fortæller, at når det regner fosser vandet ind, hvilket man også kan se på de brunskjoldede vægge. De fortæller at Dansk Flygtningehjælp har været der, men hjælp til taget kan de ikke få. De må være glade for overhovedet at have et tag, selvom det ikke giver dække for regnen.

Ved siden af soverummet er et andet bart rum, som skal tjene som det køkken de har fået genopbygningshjælp til. Men hvordan lave mad uden så meget som et blus at varme maden på?

Hos Asir og Sahida og deres 2 drenge

Hos Azir og Zahida har de fået hjælp i form af materialer til at bygge en etage på et hus. Vi sidder der på et par taburetter i de nøgne rum, endnu ikke færdigbyggede. Azir har to drenge på 10 og 13 år. Den yngste, Zahid, lider af svær epilepsi, fik i Danmark langt større dosis medicin end normalt for at holde anfaldene nede. Lægerne i Danmark anbefalede at Zahid blev sendt til særlig udredning og behandling på Philadelphia hjemmet. Det kom Sahid ikke, i stedet blev han sendt ud til Kosovo med en plasticbærepose fyldt med piller til de næste 3 mdr. Hans mor fortæller, at Zahid på trods af medicinen er begyndt at få svære anfald igen, og at han i de sidste 3 dage har haft næseblod. I Kosovo kan Zahid ikke få lægehjælp. Både Zahid og hans storebroder Almir er svært traumatiserede fra krigen, det samme er begge forældre. De burde alle i psykiatrisk behandling. Det blev afdækket allerede i Danmark. Da vi kommer tilbage til landsbyen 3 dage efter, har Zahid stadig næseblod.

Triste Adisa

Vi går til Adisa, en pige på 12 år, og hendes familie. Adisa sidder hændervridende og fortæller om livet i landsbyen, og om hvordan det er at komme tilbage. Hun fortæller, at efter den første uge blev hun syg og fik høj feber. Lægehjælp og medicin kunne hun ikke få. Der er en læge i landsbyen, men et besøg hos lægen koster 10 Euro. Adisa fortæller, at hun blev syg, fordi hun ikke havde kunnet få sig selv til at gå på wc, som er et skur nede af bjerget, og toilettet et hul i jorden. Ved et selvsyn er det let at forstå, hvorfor Adisa forsøger at holde sig og hellere bliver syg. Adisa taler længe, hænderne vrides og drejes om hinanden, imens hun fortæller. Adisa er tydeligt en pige, der har brug for intensiv psykologhjælp. Adisas lillebroder på 8 år fortæller, at i skolen får han tæv af lærerne.

Værst er det for børnene fortæller alle forældrene. De har været så mange år i Danmark. Det er ikke bare sproget, de mangler her, hvilket er slemt nok. Men de tænker også på en anden måde, kan slet ikke finde ud af at begå sig her. Og så fattigdommen. De skal have penge med til mad i skolen, men vi har ingen penge, her er ikke noget arbejde, og I ved i Danmark fik vi ikke penge. Vi kommer tilbage uden noget som helst. For at gå i skole skal børnene have bøger med, men vi har ikke penge til bøger. Vi kan ikke få lægehjælp, men vi er syge.

Uden for landsbyen kan de ikke gå, kan ikke gøre sig forståelige, for der ude taler man albansk, et sprog som flygtningene ikke forstår og taler. Førend familierne flygtede fra Kosovo var hovedsproget serbisk, lige så forskelligt fra albansk som dansk er. Og i Danmark har børnene kun lært at tale dansk. Forestil dig, at du i Danmark pludselig skulle tale albansk! Ved henvendelse til et offentligt kontor, indkøb, på gaden, når man vil spørge om vej. Gaderne er heller ikke til at finde, gaderne har ændret navne.

Familierne har fået medicin med til 3 mdr. En paranoid mor sidder med sin plasticpose stoppet op med piller. Nervepiller, sovepiller, psykosepiller – medicin, medicin, medicin. Medicinen er føden, medicinen skal holde dem varme, kulden er allerede begyndt at holde sit indtog i Kosovo. De sidder der i de nøgne rum med alle deres piller. Synet er grotesk.

Jeg spørger Adisa, er her slet ikke noget der er godt her. Nej jeg hader alt her, siger hun. I et forsøg på at fremkalde bare en lille positiv tanke, siger jeg til Adisa, at jeg synes bjergene er smukke. Adisa svarer "jeg hader bjergene, for det er så svært at bevæge sig rundt på de små knoldede stier". Og hun har ret, hver dag at skulle bære vand op og ned ad de stejle små ujævne stier, der må være et sandt mudderbad i regn, og også i tørvejrs skal man passe på, hvor man sætter sine fødder. Alene at skulle gå på det toilet der ikke findes, men er et hul i jorden må nærmest foregå i gåsegang.

Vi sidder i de lånte stuer, hos den ene efter den anden, eller uden for. De fleste har fået en pakke af Dansk flygtningehjælp med mel, sukker, bønner, olie og salt til 3 mdr. Og omkring 100 euro pr mdr., til de første 3 mdr. De fleste vil i dette tilfælde sige, dem der inden udrejsen gik med til at skrive under på, at de vendte tilbage frivilligt, betingelsen for at få lidt hjælp til starten.

Hos Semir og Nelis:

De 2 store drenge er bange for at tale til kameraet. Vi sidder udenfor en onkels hus og snakker. Heller ikke de to drenge går i skole. De har været tilbage i flere måneder, men mangler at få et bevis fra Danmark på, at de har gået i skole her, og hvor mange klassetrin. Uden skolebevis, ingen skole. Historien er som hos alle de andre, trist og rædsomme forhold.

Mona Ljungberg, 27. oktober 2006
Støttekredsen for flygtninge i fare